

Izhaja
19. in 25. dan vsa-
cega meseca.

Cena za vsa leta
3 gld., za pol leta
1 gld. 50 kr., za
četrt leta 80 kr.

ŠKRAT.

Posamične številke
po 15 kraje. pri
upravniku v
"Narodni Tiskarni",
kateremu naj se
pošiljajo naročnine,
reklamacije in
inserati. Slednji
računajo se po
dogovoru.

Zabavno-zbadljiv in šaljev list.

Štev. 1.

V Ljubljani, 16. januarja 1883.

Tečaj 1. — 3.

Novoletno vošilo

slovenskega dimnikarja Sájoviča.

Prosveči najvéčji sem jaz pospešitelj,
Za luč in svetlobo navdušen, gorč:
Jaz pravi kulturne sem le vam nositelj,
Ki pót jej prodiram skoz dimnik v — peč:
Preplášena, glej se umiče temina
Pred mano kot črna pošast iz kamína
In sáj razprši se umazani roj;
Kjer z métljo; strgáčo vam bje se boj,
Tam v novi oliki — ognjišče se dviga
In čisti na njem se spet zúbelj užiga.

Dvanájstkrat na leto se moje osóbe
Plašljiva vam v hišo prikaže pošast,
Kot váruh vam hišni sem grde podóbe,
A čudna korist mi je dana v oblast:
Pozornost vas moja nesreče varuje,
Ki z bistrim očesom nad — dimnikom čuje,
Da živelj pogibeljno-tajnih móci
V njegóvem zavetji se ne zarodi
In kakor iz grozne Vezúva globine
Goréča vam háklja iz péči ne šine.

Takó jaz od hiše do hiše pregánjam
Nadležnih sovražnikov črno družál,
In ljudstvu vreména jasnéjša oznánjam,
Ko bode nam zástor bo sájasti pal,
Ki dom zdaj slovenski grdó nam prepérza:
Kot pájek zvijačno nam mreže raztérza
Po národni káhinji tajstva sovrág,
Da v peč ne dospéje ugodni nam zrak,
Kjer žar domoljúbja bi mogel se vneti
In srca nam mlačna za národ razgreti.

Na pragu stojéčim spet nóvega leta
V bodóčnost ódpíra nam tajni se víd;
Smijóč se nam srečo in blágost obeta —
Neznán je nam kónčeni njega izíd.
Izvestno je to le, da vsi si želimo
Bodóčnost jasnéjšo in náde gojimo,
Da témo zagatnih sovražnih nam sáj
Ugodne usóde prošine sijáj,
Da tudi Slovencem po žalostni nóči —
Veséli dan svóhode zlate napóči.

Za pesnike nekaj.

V nedavno izšlih pesnih slove začetek nekega poglavja tako:

„Šel stárec je, da se ogrne,
Obvárúje se jutra hlada;“

Marsikdo poreče, da je to proza. Ne, ne, to ni proza, to je nova figura, imenujejo jo: pesniška previdnost. Pomislimo, da se stárec prehladi in dobi kašelj in nadúbo, da mu glas postane hripav, kdo za Boga recital bi potem dolge govore, še „Hoff-ov Malz-Extract“ bi ne pomagal. Tako pa, ker „osodi vsak je sam gospod“, gre stárec lepo mirno v svojo kočó, sname kožuh raz klin in možno mu je deklamirati še skozi par dolgih poglavij, ker je preprečil vsako prehlajenje. Priporočá se tedaj pesnikom, ki hočejo biti enako praktični in previdni, da posémajo ta vzgled in zaradi večje natančnosti morebiti tudi povedo, s čim se je stárec ogrnil, je li bil telovnik iz raševine, flanela ali iz kake druge snovi. V to svrhu priporočájo se tudi jopiči, ponočne kape i. t. d.

Fakcijsko junaštvo.

V restavraciji ljubljanske kazine bila je pred málo dnevi veselica nemških turnarjev, h katerej je v svojej zabavoželjnosti prišel tudi mlad narodnjak. Ni sedel še dolgo, kar se pri sosednje mizi v družbi dveh Kozlerjevih uradnikov sedeč, vzdigne Kónschegg, urédnik znanega jetičnega lističa in napije „Deutsch-Oesterreicher-jem“. Na to pa ustane naš národnjak in napije presvitlemu cesarju, meneč, da je s tem pravo struno ubral. A varal se je, kajti Kónschegg in njegovi drugovi planili so nadenj, in ga začeli oštevati, kako se predrzne napivati i. t. d. Beseda prinesla je besedo, vnel se je prepír in Kónschegg, videč, da je narodnjak sam in samcat, nemškutarjev pa velika množica, čutil je na mah po svojih žilah do tedaj še nepoznano hrabrost ter je narodnjaku, ki niti v sanjah ne bil mislil, da se mu je v posvečenih prostorih kazinske restavracije nádejati dejanskega napada, založil za-ušnico. V isti hip pa je Kónschegg že tudi zbežal in odnesel svoje strahopetno življenje v varno zavetje, ravnaóč se po starem kitajskem pregovoru:

„Wer heute davonlauft und spart sein Leben,
Kann trotzdem morgen wieder einen Helden geben.“

Narodnjak, ki se je popolnem dostojno obnašal, čemer je dokaz to, da je celo gosp. prof. Heinrich z njim občeval in ga povabil na partijo biljarda, ni si mogel po brzonogem begu Kónscheggovem, ki bi delal čast vsacemu „clown-u“, iskati satisfakcije in tako je Kónschegg lahko brez bolečin spal na svojih lavorikah. V rešitev vprašanja, kdo je onečasten po takej zaušnici, pa ne treba velike ostroumnosti. Živeló fakcijsko junaštvo!

Kdo pove?

ima li sedaj živeči človeški rod upanje, da še doživi:

- 1) Konec likvidacije nesrečne banke „Slovenije“?
- 2) Razpust deželne zbornice kranjskega?

„Die alte Riege“

izmej nemških turnarjev ljubljanskih začela je zopet telovaditi. Ko je „Sokol“ objavil, da bode telovadnico v realki uporabljal vsaki ponedeljek, prišlo je novo življenje v otrpnele tude in jeli so švigati sem ter tja, kakor zaspani „karfi“, ako se mej nje spusti ščuka. V strahu pred ščuko v podobi „Sokola“ in zavidni, da bi nihče ne videl njihovih vratolomnih vaj, zaklenili so se celo, češ, prav nič vam ne pokažemo, mi smo „alte Riege“. Sokolom tedaj ni bilo dano, kaj profitirati, a „Škrat“, ki pride, če treba, tudi skozi ključnico, videl je „alte Riege“ pri delu, čujte, kako!

Prvi obesil se je g. Rüting za jekleno kovanje svojih očal in „guncal“, kakor še nikoli. Gosp. Kantoni je z žilavo desnico zgrabil samega sebe za pas in držal poldrugi meter visoko v zrak, g. Schmidt pa je trikrat zaporedoma kozolec preobrnil skozi svoj lastni žep. „Škrata“, ki se ne plaši rad, je kar kurja polt obšla in ko je čul ponosni klic: „Sollen's uns nachmachen!“ bežal je, kar so ga peté nesle.

„Veliko je poklicanih, malo pa izvoljenih“ v ravnateljstvo kranjske hranilnice — Slovencev namreč.

Očitnu resnu-mišljenu pozdravleje tega napovedangá ŠKRAT-ELJNA!

Pozdravljen nam o j 300 krát, Preljubi ti slovenski škrát, Pozdravlja Te z vseljem vse, Le slaba vest seveda ne. — Nadjamo se preljubi škrát. Da se pošteno češ bojvát'. Navzoper vse nasprotnike, Očite skrite kukav'ce. — Mi mislimo da si naš škrát, Pač prilično precej rogát: Preširne reve bôdel boš, A nikdar ne poštenih mož. — Ošabnežem ne daj bahát', Z obrazov krinke dej pobrát'. — Napete zasmehujemo, Goljufe zaničujemo. — Oprezen páznik bodi škrát, Kôd naroden se plazi gâd, Le ubij ga, stêri, vniči ga, Da zmija ne bo pičila. — Še bi Ti svet'val nekaj rãd: (Pa mi nikar za zlo jemát'), Da z vsako muho se ne stoj bojvát', In vsakih pleníc nikar mi prát'. — Ta svêť si daj zvesto prebrát' In skušaj se po njem ravnát', Napósled pa še jedenkrát Pozdravljen nam slovenski „Škrát“! —

Zabavljivega reda ponižen „brat“.

„To bo pa zopet godrnjanje in ropot, ko pridem domov! A moja starka bila bi gotovo tiha, ko bi pomislila, da moja stara kolena samo še „čviček“ malo po konci drži.“

Ljudski shod.

Žalo- in šaloigra v več na- in odstopih, brez dejanja, ker se „hiše še ne podirajo“.

Osobe so znani Nestroy-evi tipi: Lim, Cvirn in Kneftra, ki pa zaradi posebne sramožljivosti nastopajo pod drugimi imeni.

Čas: Na sv. Štefana dan, ker je bil ta svetnik prvi, nikakor pa zadnji mučenik.

Ulogo starogrškega kora prevzela je iz prijaznosti do gospodov aranžerjev decemberska muha.

Ko se je prostor napolnil s tabakovim dimom in pikantno vonjavo guljaša, kislih jetric in ledvic, prišel je pravi duh nad zbor in tedaj se prikaže na oder gosp. Rogelj rekoč:

Jaz, to se pravi mi, sklicali smo ta shod, da se posvetujemo o našem slabem stanju. Danes je že tretji dan, da smo prisiljeni po krémah guljaš jesti in vino in pivo piti. To je že od sile. Zakaj bi ne igrali malo parlament. Shod nam je dovoljen, a po postavi vas opominam — in jaz imam postavbe v malem prstu — da naj vsakdo svoje orožje odloži. (Nastane velik ropot, vse odlaga šila, peglezne, kladiva i. t. d. Suhoblodnik si v naglici izdere še ostala dva zoba in je vrže na kup mej drugo orožje.) Zdaj pa treba voliti predsednika. Najboljši bi bilo, da ga kar imenujete. (Odmor.) No, ker vse molči, vidim, da me soglasno volite; naj si bo, če se za to čast tudi prav nič ne pulim, predsednik sem vender. Še podpredsednika. (Glasce izmeje občinstva: G. Telebnikar!) Bravo, gosp. Telebnikar izvoljen je jedno-

glasno! Ker bomo veliko govorili, treba še štirih zapisničarjev, če bi kateri omagal, in osem rediteljev. (Se zgodi.) Besedo ima zdaj g. Telebnikar.

Telebnikar:

Namreč gospudi! Sploh smo se snideli, ker se nam namreč sploh slabo godi. Če greste namreč v stanovanje sploh kakega obrtnika vidite namreč, da namreč vsi sploh v luknjah prebivajo. Za nas namreč se sploh nihče namreč sploh ne briga. Namreč še jaz, ki sem bil namreč na Dunaji, sploh namreč nič opravi nisem. Obrtnikom in delavcem se namreč sploh slabo godi. Muha (vmes): Vidiš ga, kako oteplje z jezikom, sam pa svoje delavce najslabše plačuje.

V vsaki državi so namreč sploh tri reči: 1.) namreč kupčija, 2.) namreč obrtnije, 3.) namreč industrija.

Muha (vmes): 4.) namreč sušmarija i. t. d. Obrtniki in delavci sploh so namreč ljudstvo, in če se namreč obrtnikom in delavcem sploh slabo godi, je namreč tudi stanje občnega ljudstva slabo, in to namreč sploh ne sme biti, za to smo namreč danes sploh tukaj.

Škrjanec.

Kar nas tare, je konkurenca, ki z nami konkurira. V Ljubljani imamo 600 konkurentov, in ker ima vsaki dve roki, je vkupe 1200 konkurentov, ki z nami konkurirajo. Ta konkurenca mora se odpraviti kakor na Gradu, tako tudi v posilni delavnici.

Muha: Zakaj pa Škrjanec sam na Grad delat daje?

Wurst.

Mi smo tisti avstrijski državljani, ki se borimo za kruh. Nas vsak ima sicer danes guljaš ali kaj jednacega in vsaj pol litra vina pred seboj, pa jest sem to frazo o kruhu nekje čital, in kje bi jo boljše porabil, nego danes? Da pa kruha nemamo, temu krivi so vsi tisti časniki, ki nečejo pisati, kako duhoviti in imenitni smo jaz in moji tovariši. Imenujejo nas nihiliste.

Muha: Wurst pa nihilist! Še na stare dni me smeh tare, ko kaj takega čujem.

Wurst: Mi pa nismo nihilisti, mi smo obrtniki in delavci, katere tare konkurenca. Proč z njo, namesto 60 mojstrov, naj jih bode samo 15 v Ljubljani in takoj bo bolje. Ta petnajstotnica bo več zaslužila, bo tedaj tudi delavce bolje plačevala in hitro bo dobro, še boljše kot danes.

Muha: Kam bo neki onih 45 mojstrov vtaknil?

Wurst (na dalje). Vidite to je pripomoček, ki je kaj vreden. Meni je kar v naglici v glavo padel, kaj bi še bilo, ko bi jaz na dolgo premišljal. Resnično vam povem, veliko let skrbim že za vaše koristi, (otožnim glasom) in nikoli mi niste še ničesar plačali, dasiravno nič opravi nesem. Tudi za naprej ostanem še vedno Wurst, kajti saj bo treba, da bomo imeli tudi mi svojega zastopnika na Dunaji. Mi ga bomo vun poslali in če ne bode imel kaj obleči, ga bomo pa mi oblekli, ko bi bil tudi kak dimnikar, kar pa ne verujem, kajti (ljubeznjivo) „poslanec Wurst“, to bi se vender kaj prijetno glasilo, kaj ne? (Živo odobravanje.) Wurst še jedenkrat nastopi rekoč: Če bo treba še kaj povedati, bom pa še jedenkrat govoril, zdaj sem se že malo ugrele.

Rogelj.

Jaz vam pa povem: vsega krivi so le dohtarji in jurisprudenclarji. Jaz dohtarjev kar ne morem. Marsikateri bi bil še in še, pa dohtar ga kazi. Za dve besedi ti dohtar računi kar 10 gold., obrtnik pa mora za ta denar delati celih 14 dni in, če tako okolu hodi, kakor jaz, jih niti v tem času ne pri-slужи. Gosp. K. predlagal je resolucijo, da se upelje splošna volilna pravica. Pa moja resolucija je še veliko boljša in na Dunaji že težko čakajo, da jim jo pošljem. Predlagam tedaj svojo resolucijo, ker je najboljša; ko bi pa hotel še kdo nasproti govoriti, mu povem, da je konec debate.

(Velika alelnja okolu predsedniške mize, in ker se je z Rogljevo resolucijo stanje zboljšalo, zapusti več poslušalcev dvorano.)

Muha: Marsikaj sem že doživela, tega pa še ne, da bi obrtniki in delavci glasovali proti splošni volilni pravici. Brr! kar mraz me trese. Čas je, da grem in si privoščim bolj topel kot. (Odbrenči.)

Pogovori

soseda Brezovičarja in Bizovičarja.

Brezovičar: Gambetta je umrl!

Bizovičar: Ni mogoče!

Brezovičar: Istina, istina, jaz sem kar ves potr, kar sem čul to vest.

Bizovičar: Oh!

Brezovičar: Jaz mislim, Gambettova smrt imela bode velike nasledke za politiko vse Evrope.

Bizovičar: Ah, Bog vedi, kaj poreče k temu g. Regali?

* * *

Brezovičar: Ali veš, kdo je v Ljubljani zaradi smrti Gambette najbolj žalosten?

Bizovičar: No, kdo?

Brezovičar: I no, gosp. Doberlet.

Bizovičar: Pa zakaj?

Brezovičar: Zato, ker ni Gambetta umrl v Ljubljani.

* * *

Brezovičar: Ti sosed, si li že čul, da se za kaznence na Gradu kruh peče tam gori v nemškem Gradci?

Bizovičar: To je vender narobe-svet.

Brezovičar: Če pojde tako naprej, bomo še na Koroško po vino hodili.

Bizovičar: Na Tirolsko pa po pamet.

Kaj naši nemškutarji vse vedo.

Čitali smo, da je v mestnem zboru ljubljanskem, ko je bilo vprašanje o stelji, g. Luckmann narodnej večini nasproti zabrusil malo olikane besede: „Da sollen ober die Herrn selbst nach Tivoli klaub'n geh'n, da können's es no piliger hobn“. — Gospod Luckmann sluje kot velik ekonom pred Bogom in pred ljudmi in mi smo imeli dosihdob grozen respekt pred njim. Odkar pa je izustil navedeni izrek, izginil je naš respekt kakor kafra. Kajti čuli smo že, da se hodi pod Tivoli „krompir pobirat“, tudi kostanj pobira se ondi, a steljo hodevajo na vsem krščanskem svetu le „grabit“. Morda pa je izumil gosp. Luckmann nov način, po katerem se pobere vsako peresce posebe in se registrira v uložni protokol in nemožno ni, da nas kdaj iznenadi z novim krilatim izrekom, kako se žito striže in numerira pezdir.

Ker so bili naši nemškutarji v tem vprašanju tako uljudni, morda nam pri priliki kdo izmej njih tudi pove, kje in kako se dobivajo „Syndicats-Anteile“?

O imenovanju novih okrajnih šolskih svetnikov.

Ko je bila objavljena krasna božičnica, katero nam je priredila našega ljubeznjivega deželnega odbora kranjskega zlata vredna večina, bila je nevolja velika in pojavljala se je v zares markantnih izrazih:

„To je kakor v vinskik krajih,“ dejal je prvi, „ko stiskajo grozdje in napravijo „zadnji koš“, ne pride ti več kaj prida kaplja.“

— „Raca na vodi,“ dodal je drugi, „to so sami taki nemškutarji, da bi je kar v „spiritus“ dal, in perpetuum rei memoriam.“

„Kdo pa je vender mej njimi najboljši?“ vpraša zopet tretjič.

„Jaz menim, g. Lassnig,“ dé zopet prvi, „on je kot ekonom na glasu.“

„Da, da,“ pravi drugi, tudi kot naravoslovec se je že poskušal. Mar ne veš več, da je iznašel novo ribo, tisto „Thon-fisch“.

„Kaj pa Plautz?“ vpraša tretji, „je li on tudi kaj iznašel?“

„Ne, o njegovih talentih mi ni nič znanega. Čakaj, da dobim Dežmanov mikroskop na posodo,“ odvrne prvi.

„Ljudski glas“

Je vsaki čas

Velik „špas“

Za nas!

Zdaj se spravi nad klobase,

Potem išče banke za se,

Kjer bi hlapec in šivilja,

Dobivala posojila

Ino sploh vsaka stranka,

Dokler imaj kaj še banka.

Želi si židov v deželo

In da bo še bolj veselo,

Izumi nov si pravopis

Na jor in jot, na „fis“ in „gis“.

Narboljši on ima poete,

Slovenske znašel je kadete

Najboljše on ima moči

V glavi največ on soli.

Kadar malo je na „biks“

Pa se spravi nad „jour fixe“

In se čohlja ob „Narodni dom“

Ter godrnja kot „Rom-pom-pom“.

* * *

Zdaj jezi se in priduša

Ker ga nikdo ne posluša

Ker ni abotnosti tak' debele

Da bi v svoje je ne vzel predele.

Zato „Ljudski Glas“

Vsaki čas

Dela „špas“

Za nas!

Mej dvema nemškutarjema.

A. Tschau! Dobro jutro!

B. Servus! Bi geht's?

A. Slabo, slabo. Naša reč gre nazaj, Ko bi že družega ne bilo, pa to mestno posojilo je res že od vraga!

B. Res, res, tudi mene so tiste vražje Hribarjeve „cifre“ vsega potlačile. Zdi se mi, da imam vse kosti prerahljane.

A. Saj še dr. Schaffer ni več tako dobre volje. Le poglej ga, tamle gre, ves résast je že!

B. Če gre že zdaj tako nazaj, kaj pa še bo? Potem bode čez leto dni tak, kakor obrana božična jelka, ali kakor se pravi po naše „wie ein abgeklauter Christbaum“.

A. Kako to?

B. Ne delaj se nevednega. No letos izgubil bode mestno odborništvo, deželni poslanec ne bo več in deželni odbornik tudi ne.

A. No, pa vsaj ostane še „Tanzmeister“ v kazini.

B. Tudi ne več, ga je že dr. Gartenauer ivpodrinil.

A. Hm, hm, res hudo. Sicer nič novega?

B. Nič. Tschau!

„He, prijatelj, poiščite si bolj ozke ulice, kjer ni tako daleč od zida do zida.“

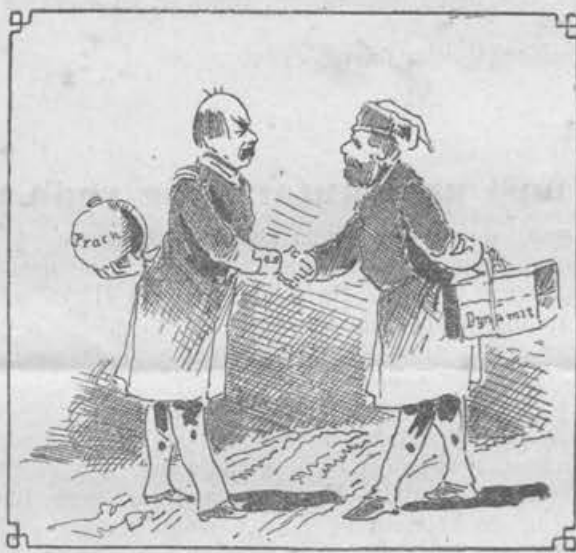
podoben je židom, kajti kjer ne more skozi vrata, leze skozi okno.

Pogled na naše politično obzorje.

začetkom l. 1883.

Škratogram z Berolina.

„Razmere mej Prusijo in Rusijo so nenavadno prijateljske.“

(Izpred sodnije.) V mestu L. (pa nikarte misliti na Ljubljano) je sodnik, ki je zanimljiv zaradi tega, ker ima neizmerno dolga stopala, da bi bil, kakor se navadno govori „dober za zelje tlačiti“. Nu, zelja baš ne tlači, pač pa slovenščino in poleg drugih hib dosledno namestu „ker“ pravi „zakaj“. Prigodilo se je, da je bil zatožen kmet, njegova žena pa poklicana za pričo. Slednjeje hoteč raztolmačiti postavno dobroto, storil je sodnik to rekoč: „Zakaj si ti žena tega moža, ti je na frej volja dano za prsč.“ Kmetica pa odvrne nekako razdražena: „Zakaj, zato ker sva se vzela, kaj bi še prisegala“.

(Dal ga je.) V neke družbi bil je govor o Darwinovi teoriji. Kakor že pri takih prilikah navada, bila so mnjenja za in proti. Najbolj vnel za Darvina pa se je gospod, na katerega so od davno že piko imeli. Ko tedaj v eno mēr ponaavlja in zatrjuje, da človek potomec opice, zdi se enemu navzočnim pravi čas, in zavrne ga rekoč: „Če ste prepričani, da je vaš praded bil Orang Utang, mi je prav, jaz za se pa prav dobro vem, da moj praded ni bil Orang Utang.“

(Preveč zahtevano.) Rudečelična kmetška deklina pride k domačemu gospodu župniku po krstni list. Župnik: „Kako ti je ime?“ — Deklina: „I kaj me več ne poznajo, saj so me vender krstili?“

(Korist konkurence.) V L. sta dva optikarja, imenujejo jih Re in Ru, katera se precej pikro gledata. Gosp M., kateremu so se očala nekaj pohabila, nese je k optikarju Re,

da je popravi. Ko pride čez par dni po nje in praša za račun, mu reče Re.: 1 gold. 35 krajc. M., kateremu se je to vele zdelo, opomni na glas: „To je vender od sile, drugokrat pa grem k gosp. Ru, tam bo gotovo ceneje“. A Re mu tolažljivo prestriže besedo: „Če je tako, naj pa bo le 80 kr.“

(Resnici čast!) Neki g. Tuma je pri ljudskem shodu mej drugim tudi trdil, da občinstvo obrtnikom zavida vsak četrt liter vina, ki ga ob nedeljah popijo. To ni povsem istinito, kajti v nekaterih krčmah je vino tako kislo, da se nam vsakdo v srce smili, kdor ga mora piti in mej temi so tudi obrtniki. Celo g. Tuma je našega usmiljenja deležen, ne zavidamo mu pa prav nič.

Več vinopivcev.

(Malo srečna reklama.) V nekem listu čitali smo: „N. N. umrl je v občni hiralnici, kjer se je prav dobro počutil.“

P. n. gg. naročnikom!

Prva številka zakasnila se je, ker še do danes naslovne podobe dobili nismo. V naglici smo si pomagali, kakor smo mogli. Naj se ta neprihika blagohotno vzame na znanje. Druga številka izide pravočasno.

Uredništvo „Škrata“.